

Satyros

VI. Liesas literatas

Ką tai gali stebinti, jei laikai dar tamsūs?
Retas knygas beskaito, retas perka, tamstos.
S. W.

– Čia dabar kas, šviesybe, liesas mokslo pone?
Jau gal dveji metai, kai literato šonus
Tas pats palaikis švarkas ir striukė apdengus?
Nors kloja tavo šlovė ir žemę, ir dangų,
Tarsi Mūzos lopšyje būt pienu penėję;
Bet iš to net drabužis, matau, neišėjo.
Nė neklausiu, kaip stalas arba būstas. Rasi
Papėdėje kokio nors mėšlino Parnaso
Tuščią tau skrandį dvasia šeria Apolonas.
Kišenėj nė grašio, o skolų milijonas.
Bet po literom tavo štai stena spaustuvės;
Žmonės tave liaupsina kas dieną užgriuvę,
Juk tautos pažiba tu ar bitutė šonais
Saldžiais, numylėtinis, akis Helikono,
Lenkų žemės saulė ir žiedas, ir paukštytis –
– Liaukis, mielas broli, iš manęs čia šaipytis.
Viską tuščiai praradau, bausmių man gana tų,
Va, nusileidau spaudai ir dar mecenatams.
Tie paskutinį grašį išlups iš kapšelio,
Susimylės anie, jei parpuls ant kelių.
Nepaklausus nūn protas; daug reikės iškęsti,
Kad jo vaisiai popieriu šviestų ir negestų.
Štai skundžiasi, jog dykas lenkas kurti tingi,
O siekt ranka kišenės niekas nesirengia.
Ir nesiuo veiksmingų paskatų auksinių;
Daugiau sukčius pelno ar koks paikas vaikas,
Kurs pokštą iškrėtęs ir ponuliams įtikęs
Už tą išmonę savo pagauna skatiką;
Tu, vargšeli, už spaudą rašliavos paklojęs,
Miegojai ar dirvą it nemokša vagojai,
Kad galėtų ponija, kai parvažiuos Jonelis
Iš mokyklos, pakišt su razinom blynėlį.
Tad verčiau marijošių jau loščiau įsilęs.

Puošnų kardą segėčiau kaip ponas Pamfilas¹;
Po sabalo gobtuvu plikė nebešviestų,
O iš po žiponėlio lūšies kailis lįstų.
Štai kur menas pelnytis: tik mirksnis laimingas,
Ir žmogui pinigėlių krūvelė prisninga;
Ko nepavyks per metus ištisus prirašyti,
Duos kortos vienu kirčiu savo favoritui.
O Apolonas, mano dievukas, už triūsą
Kruviną davė šlubą man kuiną Pegasą,
Kurs jau ne kartą, drąsiai galima sakyti,
Pas šv. Lozorių buvo nuklydęs ganytis.
Prastas tai amatas, gal tik šlovės kąsnelį
Vietoj mėsos ir duonos atkišti tau gali
Ir mokslinčiams tikriesiems skiria prastą lemtį:
Vandenį gerti, vienu tik oru gyventi.

Jei pirktų knygas, tuomet gal žmogus naujesnį
Drabužį turėtų ar kiek gardesnį kąsnį.
Gaut nori veltui viską: nuleisčiau už protą,
Jeigu bent už popierių nešykštėtų zlotų.
Tik šaly mūsų metas dar toks nenušvito,
Kad namie kas naudingas knygas paskaitytų.
Viens kitam priekaištuoja tuščiai leidžiant laiką.
Kodėl, – klausia bajoras, – kunigas neskaito?
Ir prisako jam uoliai jėgų nesigailėti,
Kad parapija mokslą bei raštą turėtų;
O jis už savo duoną nesunkiai pelnytą
Ačiū Žečpospolitai šitaip pasakytų.
O gal jam žmona, vaikais pasirūpint reikia?..
O šis: ir ponas duonos nepelnęs atriekia.
Šimtas plūgų veltėdžiui tam žemę vagoja.
Gal bajoras už bendrą gėrį taip kovoja?
Speige nešąla, lyjant ūkio neaplanko,
Žiemą prie židinio, o vasarą prie lango
Su žydu pliauškia – kas smuklėj liko nakvynės,
Kiek pardavė silkių, kiek išvarė degtinės.
Skaityti sau galėtų, nebūt tuščiagarbis,
Vien tiktai plikbajoris – pavardė ir herbas.
Bendrauti su prasčiokais reikalo nemato,
Pasiuntinys būt nori arba deputatas.
Negražu, kai teisėjas neieško teisybės,
O teisme visagalis būna – jo šviesybė.
Ar kaip orus seimūnas atvykęs į vietą
Tik dėl savo mokesčių garsiai rėkia *veto*.
Man ir toks matininkas tesukelia juoką,
Kurs per hipotenužę² išsižioti moka;

---

¹ Kryžių valetas (vert. past.).

Bet bėda, kai prireikia ribą brėžt ar kelią,
Sunkiai vargšas skriestuvą valdo ir lentelę.

Šitaip ginčijas jiedu; beje, jau nuo seno,
Apie pasaulį abu nieko neišmano.
Kiekvienas skundžiasi, jog laiko nēr skaityti,
Ir bando žaidimais nuo knygų užsidaryti.
Valstietis laukuos, meistras mieste uždarbiauja,
Vienuolis gieda chore arba elgetauja.
Kunigas... ne, su šitais nenoriu aš pyktis.
Pirklys žiūri saikų ir mugėn rengias vykti.
Advokatas popieriuos rausias, vaiko kandis;
Šlėkta rūko tabaką, išgeria, užkanda;
Nenustygsta padauža, dairosi kariškis,
Kur kiaulių gardas, sūrių pintinė, kur vištos.
Ponas prie kortų džiūsta ir madingai rėdos;
Moteris, kol dar jauna, prieš veidrodį sėdi,
O kai daugiau jai metų sueina, doroji
Kito šlovę dievotu liežuviu bešluoja.
Senis žiūri, kad grašis šimtu užderėtų,
Pienburnis vaikos vėją ir pinigus mēto.
Iš visų juokdarių tų, galim tarti drąsiai,
Tik valstietį ir pirklių normalų berasi.

Girdėjau, kad Varšuvon atvykęs toks ponas
Teisman paduoti savo kaimelio klebono,
Kurs už potvarkį keikė aną iš sakyklos,
Bažnyčios gatvėje knygų krautuvę užtiko;
Senis jomis prekiavo. Įėjęs paklausė:
„Kokia dabartės nauja knyga madingiausia,
Kad ją vaikams parvežčiau? Neblogai tarp kita
Ko ir pačiam prie alaus šį tą paskaityti.
Pasaulis jau mokyta ir, duok Dieve, doras,
Ir gal jokių paikysčių krėsti nebenori!“
„Daug ir visokių turim, – atsakė jam senis. –
Štai pamokslai šventėms ir kožnai sekmai dienai.“
„Kunigams paliki tai, geriau jau iš rašto
Ką nors tepasako, nei išėjęs iš krašto
Mala velniai žino ką nuo to medžio švento;
Ko nei parapija, nei jis pats nesupranta.“
„Turiu visai neseniai išleistą Tacitą.“
„Tegu jį pats autorius imasi skaityti.
Nieko ten juokingo, tai rašeiva pagonių!“
„Dėl juoko tada, pone, pirk seimą šėtono.“
„Apie tą – po Radomo kur susirinkimo?“
„Ne, tą, kur apie visų velnių suėjimą;

---

² Stataus trikampio įžambinė (vert. past.).

Liuciperis teiraujas, o velniai atsako,
Kiek jiems pasauly žmonių suvedžioti teko,
Kiek nedoras globėjas bylų neteisingų
Laimės, kiek zlotų kai kas išvilios klastingai;
Kiek iš žmonių išspaus žiaurus ponas,
Kiek prisikortuos velnių suktas nevidonas;
Kiek apkalbų vienuolių ir damų tuštybės,
Ponų duotų žodžių, o kromeliuos – suktybės.“
„Tai tiesiog siaubinga...“ „O taip knyga atrodo,
Pavadinta *draugystė* ir dar *patriotų*.“
„Tai turbūt apgavystė; patriotas geras
Šiandien tik tas, kur sau iš visur auksą žerias.
Tėvynės meilė tiktai knygoje belikus,
Tūlas save temyli ir tik pelno tikis,
Kad siena neatskirtų kaimo, kurį valdo,
Verčia karaliui savo rūpesčius ir kalnę.“
„Turiu eilių.“ „Kvailystės.“ „Istorija lenkų...“
Ant kablių šituos niekšus kabint neužtenka!
Amžiną gėdą savo tautai jie užtraukė,
Ir vendus, ir lechus iš kronikų išbraukę.
„O tai gal apie ūkį norėtum žinyno?“
„Ir be knygų laukai mano javus augina.“
„Apie valdžias Europos?“ „Man vienodai rodo,
Kas ir kodėl kažin kur vienas kitą jodo!
Žinau, kad per Grabnyčias vyks mūsų seimelis,
O mugė – per Liuciją, kankinę mergele.
Nebent, mielasai seni, reiktų mano poniai
Dryakvos, kurią vengrai gabena iš banios.
Tik dukart Varšuvon jai teko nuvažiuoti
Ir negali iš spazmų jau išsivaduoti.“
„To vaistinėj klausk.“ „Bet gal, broleli, turėtum
Spausdintą jos aprašą kur aukščiau padėtą?“
„Ko dar?“ „Kalendorių.“ „O kokį?“ „Kad mokintų,
Kokios ligos apniks, kaip nuo jų apsiginti
Šiomet reikės; jei taika, ar nekils koks karas
Ar badas, o derlių ar turėsime gerą?“
„Turiu tokį mažą.“ „Tas... tai jau apgavikas –
Pavardės kilmingųjų apiplėštos liko
Apie juos – niekad nieko, net širdį man plėšo!
Vendeno³ stalininko aš rangą turėsiu
Kol gyvas, nebent mirtį išvysčiau pardribęs,
Net seime protestuočiau dėl tokios niekšybės,
Jei kas gvieštų atimti...“ Ir padavęs seniui,
Suderėtą timpą⁴ su kardu dviašmeniu,

---

³ Vendeno vaivadija dabartinėje Latvijos teritorijoje nugalėjus Livonijos ordiną prijungta prie Abiejų Tautų Respublikos 1598 m. Žygimanto Vazos, jau 1660 m. atiteko Švedijai. Tad jau daugiau ne šimtmetį čia minimas rangas nebeturi realaus pagrindo (vert. past.).

Išsinešė negausią biblioteką oriai:
Dryakvos receptą ir naują kalendorių.

Štai tau literatas! Ir ne vienas tokis,
Kur skaityt namie renkas niekalą visokį,
Jiems tik pinigą kalti, kad sūnūs eikvotų,
Užuot vertingom knygom praturtintų protus.
Nes ką kuris skaito, taip jau paskui ir valdo:
Juodjūrę degina; ar burlaivius iš balto
Popieriaus stato; oro vežiman sodina
Karžygius ir grifais tarp debesų lakina;
Ką vilkolakiais verčia kailiniais apgobę;
Pro kaminus į pliką kalną neša bobas;
Kainas su Abeliu jiems mėnulyje šviečia
Ir sūrias sirenas per jūras sekti kviečia.

Protingo neklausk. Nes ką tik nuveikia gero
Tik žalos ir nuostolių jiems patiems pridaro.
Vieniems protą užtemdė pusdykis buvimas,
Kiti protą ir širdį taurėj paskandino,
O tam tik bylinėtis – su visais kaimynais
Dėlei kiekvienos ežios vaidytis mėgina.
Šitas pono tuštybei stengias patarnauti,
Gundo, meluoja, kursto – gal gaus kokią naudą?
Tikras Protėjo vaisius, dėl mamonos mojas
Tam, ką išduoti greitas, lankstytis į kojas.
Anas ant kortos visą savo laimę stato,
O vizitą atnešęs, vaišių nesikrato.
Juokdarių sočiai, regis, visi kažką daro,
Pasiruošę tėvynei daug nuveikti gero.
Bet jei į vieną kūną surinktum juos kartą –
Nei širdies ką veikti, nei smegenų patarti.
Tas kalbėt nemoka. O ir ką pasakytų?
Vėjai galvoj – neteko nieko jam skaityti –
Ar tuščia puikybė – jis šaknų ieško, rausias,
Atseit jos siekia Trojos didikus aukščiausius.
Herbų knygą tik varto, nosį pasbalnojęs,
Džiaugias, kad jo protėvis etmonu kovojęs.

Ačiū dorai minčiai, iš paskatų garbingų
Mūzų mėgėjo skeptro vaisius labdaringus
Šių metų kalendorius paskelbė galiausiai,
Kieno kūrinys šlovę čia pelnė didžiausią.
Gal toj krūvoj juokelius ir mano užtikęs
Tūlas bent iš smalsumo išmestų skatiką.
Šitaip žmogus gal žiemai pinigų sukauptų,

---

⁴ Smulki sidabrinė moneta (vert. past.).

Vargšui kailio spaustuvės daugiau nebeluptų;
Kada nors jis mokytu skurdžium būti liautųs,
Su tėvu Bohomolcu⁵ pradėtų draugauti.

VII. Maskaradai

Praėjo Užgavėnės, baigėsi mėšėdis,
Liepė kunigai mėsą kamaron padėti;
Silkės ir menkės kviečia atgailauti šalį.
O čia kas? Per pasninką! Nejau – kaukių balius?!
Siaubas, papiktinimas, nuodėmė netikus!
Šauk, tėve Panfuci, kiek gali iš sakyklos.
Varšuva kaukių pilna, koks trečdalis miesto
Gal su šiais nedorėliais gatvėm nesišlaisto.
Visur veidai ne savo, retas jau pilietis
Kilmingo savo veido nevengia paslėpti⁶;
Kas tinka pagal stotą, amžių arba būdą
Tokį meistro išdrožtą veikėją nuduoda.
Skurdas didingai aukso raidėm pasirašo,
Protas kvailiams nuo žilų barzdų gausiai laša.
O ant žirgų matronos, širdingos, nerangios,
Bobos nuduoda vyrus, nors per silpnos rankos.
Jau seniai Pantalonais pavirto laukiniais,
Pienburniai – su uodegom lapių arlekiniais.
Bacho gebenėm puoštis – tai didikų mados –
Vynuogės ant galvų, o pilvai kaip kaladės.
Menkybė ir puikybė puotose šėlioja,
Lenkas strikinėja, o svetimtautis groja.
Ar pasaulis apvirto, ar ant žemės žmonės:
Atrodo, greitai tapsim kažkokiais balvonais.
Kirkės ieškot nereikia raštuose Homero,
Kad protingą paverstų į nebylų žvėrį.
Jei galvijų surasti nori, teks ieškoti
Rotušėse arba pas vienuolius dievotus,
Teismuos apsilankyti, įstaigas, ką turim;
Po juodom sutanom ir sabalo kepurėm
Stebuklą daug išvysi ir šauksi parpuolęs:
Dievą, jaučiai, asilai, šlovinkite uoliai!

Šypsais, mielas Valiau, šią prakalbą išgirdęs,
Manai, galva perkaito ar tiesiog apgirtus
Laistytuvo šaukiasi, ar kad senas nagas
Pasibalnojo nosį akiniais melagio?

---

⁵ Franciszek Bohomolec (Francišekas Bohomolecas) (1720–1784) – jėzuitas, istorikas, publicistas, komedijų autorius, Naruševičiaus *Raštų* leidėjas.

⁶ Tik didikai maskarade galėjo pasirodyti be kaukės (vert. past.).

Baras teisingai, tačiau gal kimba per uoliai:
Padaugino ar jam jau galvoj trūksta šulo?
Sveikas, Viešpačiui ačiū, aš dvasia ir kūnu!
Matė juristas vakar, jo namuos bebūnant
Ir dokumentą taisant, kad mano rankoj
Nedreba plunksna, kaktai prakaituot netenka.
O jei pats panorėsi tvirčiau įsitikint,
Kad aš tau nemeluojų, turguj susitikim,
Kur kelios gatvės, linkui pilies ir bažnyčios
Vedančios kertas, gausiai susitvenkia šičia
Daugiausia kaukių, kurios pasitaikys progai
Apmautų patį Dievą ar bet kurį žmogų.
Po prašmatniais drabužiais daugiausiai sutiksi
Bažnyčioje – veidmainių, rūmuos – išdavikų.

Še tau! Ponas važiuoja karieta madinga.
Porą dienas jų turi ir nakčiai nestinga.
Kas per žirgų puikumas! Pakinktai, tinkleliai!
Už juos prasimaitintų visa šeimynėlė
Tūlo valstiečio, kuris ilgai turi plušti,
Kad ponas jo prakaitu arklėką papuoštų.
Sakytum, kaulai šventi krištolo skrynelėj:
Po sukniom, putliais veidais ir puošniais liokajais.
Bet iš tiesų Golgota čia pati tikriausia
Slepiasi po šilkais ir tuo žibančiu auksu.
Doras šykštuolis tėvas, kol gyvas pastoviai
Juoda duona mitęs ir paprastom daržovėm,
Kelis dvarus užrašė jam ir kito gero;
Dabar liko tik raktai nuo *Nuogalių* dvaro,
Skolininkų kaimas su smukle *Negrąžinsiu*.
Prašvilpta visa kita, išleista šlovingai,
Meilės įrodymams ar pietums ne už dyką,
Padlaižių įsiūlytiems prabangiems dalykams,
Veltėdžių pulkui labai netikusio būdo.
Pats nežinodamas ko Barselonon grūdosi,
Dukart Italijon, dar Londoną ir Berną
Aplankė, parsivežė paną fanaberną
Su madingom vėduoklėm. Dingo palikimas;
Puikybė tik liko ir beribis troškimas
Net skurde išlaikyti tą povyžą kvailą.
Skolintojai jau baigia nudirti jam kailį.
Jei pirklio, globėjo ar pelės vienuolyno
Vis dar kokia sumelė slapstos piniginių,
Tai nesiliaus jos prašęs, raudojęs, maldavęs.
Turbūt jam kas talentą sukto klouno davė,
Kol išvilioja vis tiek pinigėlių, kitą
Ir į alų pavertęs jį ar akvavitą,
Siunčia tarnus, maldauja paskolinti vėlei,

Garbę suvyniojęs į menką popierėlį.
Štai kaminkrėčio šimto talerių jau prašo,
Dvylika davė sargas, o liokajus – dešimt,
Išverkė iš bobos dar tiek, prie švento Jono
Kruopas pirkti siūlančios iš savo furgono.
Tam, kurs čia buvo vakar ar užvakar užė,
Žydas iš po kailinių jau iškratė lūšį;
Tarnas tempė komodą ir stalą medinį,
Sąvadautoja – lėkštę ir dar arbatinį;
Negras nuslėpė žiedą, o kelnės, kvadratais
Madingai siuvinėtos, jau kabojo gatvėj.
Siuvėjas praeidamas liūdnami atsiduso:
„Viešpatie aukščiausias, ar čia kabo ne mūsų
Šviesybės grafo kelnės, mano paties siūtos?“
Norėjo lazda perliet jį pagautas siuto,
Jei pagarba nebūtų sutramdžius rūstybės –
Juk tai drabužis pono, paties prakilnybės.
Kuo važinėja, rengias, gyvena ir moka,
Priklauso kitiems, nors tuo it kuosa kvailoka
Plunksnas pašiaušus staipos ir nuduoda arą.
O jei kiekvienas mulkis į nuosavą gerą
Rankas ištiestų – pušnis batsiuvys nuautų,
Pirklys – už vilnos, sagas siuvėjas išpjautų,
Čiuptų kuodą italas iš šono priėjęs,
Kad už tepalą kvapnų jam nesumokėjo;
Čia skolintojai kiti rikiuotis pradėtų:
Galėtum kaip šventą jį ant altoriaus dėti,
Kad pasaulio tuštybę galiausiai pamynęs
Vargšu iš pono tapo pusplike sėdyne.
Tačiau yra būdų, kaip gelbėtis bankrotams
(Godumas su švaistymu nevengia poruotis).
Teisę drumsk, palūkanas mažinki, čiupk drąsiai:
Ir kito pinigėlių kapše savo rasi.
Gaudyti žuvį drumstam vandeny geriausia.
Vilkas kailiu žvilga, o sukčius – aukos auksu.
Vėlei dabinkis plunksnom, nuogali, dėl grašio
Lenkų paukščiams sparnus ir uodegas nupešęs.
Juk turtėti labiausiai padeda žiaurumas,
Protas be sąžinės ir beribis godumas.

Ar matai kaip juo seka vaikas pasipūtęs?
Marsas bus į jo širdį narsumo pripūtęs.
Baimė jam iš kairės, o dešinėj – tik plėšti;
Aiškiai į karo žygį traukti pasinešęs.
Atvyks į Marymontą⁷: nemano sustoti,
Kol priešininko mėsos neprikirs lig soties.

---

⁷ Varšuvos rajonas, kur paprastai vykdavo dvikovos (vert. past.).

Smarkus tai karžygys ir dar nenugalėtas!
Mačiau – grumstus į varnas ant stogo kaip mėtė,
Žydas jam davė kelią; o kardu jei kirstų –
Priešų galvų po kojom iškart visa stirta.
Šitas randas primena, kad jaunas girtavo,
Tą raudamas ašutą iš kumelės gavo.
Raitelis ne koks jis, nes kai per miestą joja,
It spragilai ant karties blauzdos baladojas;
Sėdi balne tarytum paukštis pilkai juodas⁸,
Kur totoriškus arklius vagoje prajodo.
Mina įžūli, širdis... o gal duos likimas
Kada nors seimelyje pavaikyti minią,
Ar gatvėj pamosuoti kardu, kol išgirdę
Naktiniai sargai būriu neatlėks įširdę.
Prie bokalo tėvynę gins lig kraujo lašo,
Paskutinio. O kam gi? Ar kas nors to prašo?
Marse kaukėtas, girdi, kokį triukšmą kelia
Skambūs būgnai aplinkui ir vario rageliai?
Peržengė mūsų sienas jau totorių gaujos,
Degina kaimus, plėšia, žmonas prievartauja!
Laikas vykti, balnoki žirgą, griebki kuoką!
Nors tu, man atrodo, tik vaidinai kazoką.
Susirgai; vos nosis iš po paklodžių kyšo.
Ar tarp vienuolių tūnai įlindęs į plyšį.
Tenka kiaulių tvarte tau pasislėpus pūti,
Kuomet už karalių ir šalį reikia stoti.
Mesk tą kaukę, vargšeli! Tau geriau pritiktų
Gobtuvas ant makaulės ar mergelės kykas.
Šalmą, šarvus atiduok rūstiesiems sarmatams;
Nieks neperžengė sienų, jų gretas pamatęs,
Kai griežtai išauklėti, vieningi, pastovūs,
Ištikimi ir mylintys savo valdovus,
Be antpečių ir laipsnių, kukliai apsirengę
Nuo Dniepro lig Krempako pergalingai žengė.

O čia koks rikiuotėje žengia legionas?
Tai pirmasis ministras paties Faraono.
Neša valdovui gerą žinią, kad per šimtą
Tūkstančių Varšuvoje dukatų nukirto.
Mūšio tai laukas tartum Žvanieco, Chocimo,
Kurs užverda, Lenkiją musulmonams imant.
Karingas jaunimas iš visur skuba joti
Kortų mūšiams žvangančių rekrūtų verbuoti.
Jiems jau ne kas beliko: juk dėl grenadierių
Statydavo dukatus ir talerius žerė,
Dabar tik zlotukus; nors ima jų gailėti.

---

⁸ Turimas omeny žvirblis (vert. past.).

Netrukus ir šilingo nebus kam padėti.
Valstiečius, žydus, pirklius, miestiečius ir meistrus,
Visus dėl tų rekrūtų jiems apšvarint leista;
Lengvai turtus tėvynės paleidę jie vėjais,
Klykia, apie mokesčius kalbai prasidėjus.
Kaip gyvas nesi matęs šitokio vaizdelio.
Tas, kur lazda smalsuolių miniai rodo kelią,
Karšia kailius valstiečiams su šieniu ir malkom,
Ministro dvaro kryžių valetas maršalka.
Už jo kaip amazonės lėlytės aptakios –
Dviakės, dešimtakės, devynkės, dviakės;
Pancerolės⁹, karčiamos, kvindečiai, tryšakai
Ir lombrai, ir trysetai¹⁰ vienas kitą seka;
Žemiai liokajais dirba, o sieksniniai asai¹¹
Už karietos stovi su ilgais šabeltasais¹².
Kinalas¹³ ožiu joja, o auksu pasirėdę
Du gilių tūzai traukia pergalės karietą.
O už jų banda skurdžių, buvusių dvariškių,
Basi, vienplaukiai, visų drabužiai sudriskę;
Bjauriai keikias, iš pykčio kaktom daužo žemę;
Pamušti paakiai ir aptvarstytos kramės;
Plėšikai ir niekšai su pirštinaitem šilko,
Burkom puošias niekšybė, šilkais melas vilki.
Žodžiu – praloštos skolos ir šlovė, ir laikas,
Kreditoriai po visą Varšuvą jau vaikos.

O tas, kur su vienuoliu sveikinas iš ryto,
Škaplierių jo bučiuoja – tikras hipokritas,
Kokį tik esi matęs; kunigą Drigantą
Vynu mėgo girdyti, vožė protestantui,
Dvi raganas skandino ir tiki vampyrais;
Liaudis už būvį šventą garbina šį vyrą.
Paskui tokią povyzą ir mąstymas sekė –
Akys dangaus, o rankos nešulio nesiekė.
Girdėjau, kai išmaldą davė vienuolynui,
Nuo kreditorių savo duris užrakino.
Skaitytuvais nuošimčius ir maldas skaičiuoja:
Dešimt „sveikų“, nuo sumų penkiolika šluoja.
Teršia artimo vardą, senas tai ar jaunas;
Piktinasi, o pats pas kito žmoną braunas.
Penktadieniais – džiūvėsiai, sekmadieniais – ryti;
Vakarais Nalevkose¹⁴, o bažnyčioj – iš ryto.

---

⁹ Pikų šešiukė (vert. past.).

¹⁰ To meto azartiniai kortų žaidimai (vert. past.).

¹¹ Tūzai (vert. past.).

¹² Prie kardo rankenos ilgomis juostomis tvirtintas kapšelis (vert. past.).

¹³ Čirvų valetas (vert. past.).

O štai, man regis, kaukė baisinga artėja,
Su kiekvienu draugauti peršas geradėja.
Rankoj lanksti uodega, vėjavaikis jaujos,
Gėrimas saldžiarūgštis, vasarą keliauja.
Nei šiltas jis, nei šaltas, keliskart per dieną
Mainos kaip tie paveikslai italų ant sienų,
Kai tik galvą užverčia, vis kitaip atrodo:
Kur ką tik būta barzdos, dabar styro kuodas.
Tą giria, kieno riebę pavilgą suvalgo,
Kitądien atvirkščiai prie kito stalo kalba.
Ranką spaudžia, persako laikraščių naujienas;
Myga, kol nuo liežuvio kas nukris žmogėnui.
Tada tai jau kaip vėjas po visur nešioja,
Apsimesta draugyste žmones suvedžioja.
Pažiūrom mosuoja kaip žydas aukcione:
Vakar jis – rojalistas, nūn – respublikonas.
Žodžiai jam liejas tartum iš pilnos statinės;
Štai šiandien jėzuitų giria vienuolyną.
Rašo panegirikas, o kai nepataikys,
Suriks: nenusipelnęs! Ir išvyks kur reikia.
Puikiai odoj derinas, tu, chameleone,
Juoda su balta arba pilka su raudona,
Nebūki mano draugas, verčiau – tikras priešas,
Kitaip nepagalvosiu ir nepažiūrėsiu.
Cukrumi nesaldinki suplėkusių miltų:
Geriau už išdaviką – priešas nepamiltas.
Už šviną širdy geriau jau plieno kietumas.
Lyg ant šiaudų nukritęs veidmainį atstūmiau.
Eik su Dievu, kauke, kitai užleiski vietą!

O štai ponja važiuoja prašmatnioj karietoj.
Abatas sėdi prieky, jie skuba į puotą.
Juk laimingoj tėvynėj turim kuo gardžiuotis.
Tavo dėka, gražioji lytie, užsimirštam
Jog mus likimas žiaurus grumdo. O kai mirštam,
Sardoniškas juokas mūs krūtines užplūsta:
Juk ir meduj skęsdama gailiai zyzia musė.
Teisę bausti ir dorą puoselėti valdžiai
Atėmę, žmonių ydoms suvešėti leidžiam,
Lyg vidudienio saulės spindulėlį skaistų
Slėptum, debesio juodo išvyniojęs skraistę.
Lyg naujai per jus turim pasaulį sutvertą,
Kai žmonos buvo bendros ir tik meilės vertos,
Baimės nebuvo, vilkas ožkos nenorėjo.
Piemenys su piemenėm pavėsy gulėjo.

---

¹⁴ To meto Varšuvos rajonas, garsėjęs viešnamių gausa (vert. past.).

Sąžinė baudžia gėda, nors kiek jos beturim?
Polinkis į nuodėmę mūs papročius kuria.
Linksminkit, gudragalviai, mus čiulbesiu savo,
Sarmatiškas smegenis pudruokit, kad gavę
Naujų žaidimų, madų, išmokę dainuoti
Spigiai, puošniems drabužiams sagas primatuoti,
Teatre pasipuikavę, suvoktume naudą:
Niekšais ir sukčiais būti visiškai neskauda.
Ir tiek tejaučiamo, jog tėvynė pavojuj,
Kaip tas, kuris ant scenos lentų atsistojęs,
Svetimą sasmę seka ir jam jau vis viena, –
Ašarą išspaudžia tiek lenkai, tiek trojėnai.
Negirdi nieks timpanų, žvangesio varinio;
Šokam, o būgnus muša didieji kaimynai.
Ten Marsas, čia Venera, nedažnai iš viso
Kilmingą jaunikaitį ant žirgo išvysi.
Lepų kūnelį švelniai supa vežimėlis,
Prijuostė jam – vėliava, skaros – vėliavėlės.

Bet, matau, nesulauksiu, kol baigsis kvailybė,
Akys ir protas sotūs jau šia nuobodybe.
Mielas Valiau, jau laikas namolio skubėti,
Nors velnias pats žino kam – grikius reiks pasėti.

Iš lenkų kalbos vertė Kornelijus Platelis
Vertimas atliktas specialiai duomenų bazei